

Oponentský posudek bakalářské práce Marie Pačlikové

Jazyk a styl pastýřských listů

1. Koncepce práce

Marie Pačliková se ve své práci zaměřila na jazykový a stylový charakter náboženské (přesněji řečeno křesťanské katolické) komunikace, a tím se odvážně pustila na pole, které je v české (a nejen české) lingvistické stylistice dosud poměrně málo prozkoumané a panuje v něm velká nejednotnost. Autorka tedy měla poměrně složitou výchozí pozici, a proto se velmi vhodně rozhodla nezabývat se náboženskou komunikací obecně (byť v teoretické části práce shrnuje a kriticky hodnotí, co bylo o této otázce dosud napsáno), ale omezit svůj výzkum na jednu její konkrétní oblast, dobře definovaný a dosud zcela neprozkoumaný žánr pastýřských listů. Z nich vybrala vzorek tak, aby obsahoval texty různých autorů rozpadající se na dvě stejně početné skupiny: listy týkající se náboženské tematiky v užším smyslu (velikonoční a postní) a listy zaměřené na celospolečenská nebo politická témata. To jí umožnilo klást si zároveň otázku, které rysy jazyka a stylu zkoumaného materiálu jsou navázány na duchovní tematiku v užším slova smyslu a které jsou charakteristické pro katolickou komunikaci jako takovou, bez ohledu na téma.

Hodnocení: A

2. Metodologie

Autorka si pro svou analýzu zvolila vhodně rozsáhlý a dostatečně reprezentativní a vyvážený materiál, který zkoumá převážně kvalitativní metodou (i když v práci najdeme i některá dílčí kvantitativní hodnocení). Věnuje se postupně jednotlivým jazykovým rovinám (a stručně i grafice) a v jejich rámci především (ale ne jenom) jevům zmiňovaným v odborné literatuře. Nad rámec inspirace dosavadní literaturou si ale sama a originálně volí metodologické přístupy k dílčím problémům (např. metafory zkoumá především z kognitivního hlediska) a svou volbu přesvědčivě zdůvodňuje. O jednotlivých jazykových rovinách nepřemýšlí izolovaně, ale poznatky o nich propojuje tak, aby jí umožnily formulovat zajímavé a relevantní závěry. Ty pak vždy dostatečně dokládá příklady z analyzovaných textů, jež v úplnosti připojila k práci jako přílohu.

Hodnocení: A

3. Práce s odbornou literaturou

Zacházení s odbornou literaturou je na bakalářskou práci neobvykle vyzrálé. Autorka shromáždila nejen v podstatě veškerou relevantní českou (a částečně i slovenskou) odbornou literaturu vztahující se k jazyku a stylu náboženské komunikace, ale podle potřeby pracovala i s recentní literaturou dalších lingvistických oborů (morfologie, syntax, lexikologie apod.) a svá zjištění porovnává i s korpusovými daty. Velice se mi líbilo, že se sice inspirovala dosavadními výsledky a snaží se je ověřovat, případně zpřesňovat či zpochybnovat, nenechá se ale svazovat tím, na co upozornili její předchůdci, a všímá si i dalších, v literatuře dosud nezmiňovaných jevů, případně dříve zmiňované jevy novým způsobem interpretuje. Tvzení z literatury jen mechanicky nepřebírá, ale kriticky je hodnotí a dává do souvislostí. Drobné výtky by bylo možné vznést jen k některým formálním nepřesnostem v odkazování na konkrétní místa z literatury – v několika případech mi zejména v úvodní teoretické části chybí uvedení stánky nebo stránkového rozsahu, kde se o příslušné problematice pojednává (např. „V obdobném kontextu figuruje v *Stylistice současné češtiny* (1997) termín *duchovní styl*, s nímž Marie Krčmová pracuje v rámci pojednání o rétorickém funkčním stylu, za jehož konstituující faktor považuje persvazivní funkci,“ s. 9). Není to ale příliš časté a hlavně je to jedna z mála věcí, které lze práci vytknout.

Hodnocení: A

4. Formální úroveň práce

Odhlédneme-li od anglického abstraktu (v němž chybí cca polovina členů), výše uvedených drobných nedostatků při odkazování na odbornou literaturu a několika ojedinělých překlepů či nedopatření v interpunkci (např. „Mezi význačné vlastnosti řady souvětí, ale i vět jednoduchých (v následujícím textu tedy jako příklady uvádím jak věty jednoduché, tak souvětí), v pastýřských listech patří...“, s. 58), je práce po formální stránce v podstatě bez vady. Má logickou kompozici, kapitoly jsou navzájem dobře propojené a proodkazované, neobsahuje žádné nadbytečné části ani v ní nic podstatného nechybí. Teoretická část není příliš rozsáhlá, ale obsahuje vše podstatné. Analýza zvoleného materiálu na ni dobře navazuje, je přehledně utříděná, postupuje logicky a je dostatečně rozsáhlá a komplexní. Práce v podstatě neobsahuje žádné formulační neobratnosti (snad až na ojedinělé případy příliš kondenzovaného vyjadřování provázeného navíc problematickým slovosledem, např. „Závažnost z pohledu pisatele klíčových složek sdělení bývá signalizována...“, s. 72). Je psána vyspělým odborným stylem, byť spíše v duchu starší české tradice inspirované stylem teutonským – vzhledem k současnému silicimu příklonu ke stylu anglosaskému by možná stálo za to zvážit, zda by přece jen nebylo vhodnější volit méně komplikované formulace přátelštější ke čtenáři. To ale není míněno jako, výtka, spíš jako návrh či doporučení.

Hodnocení: A

5. Celkové hodnocení

Obvyklá formulace, že předložená práce Marie Paclíkové bez problémů splňuje nároky kladené na bakalářské práce, mi v tomto případě nepřipadá zcela dostatečná. Svým rozsahem, promyšleným výběrem materiálu, kritickou prací s odbornou literaturou, výstižně a přesvědčivě formulovanými závěry i způsobem vedení výkladu by totiž bez problémů splnila i kritéria pro práce magisterské. Mnohé z jejích závěrů jsou přínosné a originální (za všechny bych jmenovala třeba opakovaně dokládáný postřeh, že zkoumané pastýřské listy, ač primárně psané, jsou na různých jazykových rovinách a dokonce i v užívání interpunkce psány se zřetelem k mluvené, resp. čtené podobě) a ve zkrácené a zhuštěné podobě by si zasloužila být publikována v některém z lingvistických časopisů. Proto ji velice ráda doporučuji jako podklad k obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze 28. srpna 2020

Mgr. Alena A. Fidlerová, Ph.D.